

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Capitularia Regvm Francorvm

Additae sunt Marculfi monachi & aliorum formulae veteres, & Notae
doctissimorum virorum

Baluze, Etienne

Parisiis, 1677

Capitulare Vvormatiense anni DCCCXXIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19366

pertinentibus, quid à principibus & reliquo populo vel ita ut divina auctoritas docet aut aliter teneatur, vel quid inde ex parte vel ex toto dimissum sit ut non teneatur. Deinde quid in ipsorum qui pastores populi constituti sunt moribus, conversatione, & actibus inveniri possit quod divina regulæ atque auctoritati non concordet; simulque inveniant quæ occasione in utroque ordine id effecerint ut à recto

tramite deviatum sit. Et quicquid de his causis inventum fuerit, tam solerti cura custodatur ut nullatenus ad aliorum notitiam pervenire permittant ante tempus constitutum. Et ideo unus Notarius inter omnes eligatur, qui quod ipsi invenerint describat, & ipse sub juramento constitutus ea quæ inventa & digesta fuerint diligenter fideliterque conservet.

CAPITVLARE VVORMATIENSE ANNI DCCCXXIX.

Hæc sunt capitula quæ propter interrogationem aliquorum Missorum considerata & scripta vel ordinata sunt, sive de ecclesiasticis causis, sive de ceteris quæ ad correctionem majorum hominum & quæ ad publicum honorem pertinent; quæ sub tribus distinctionibus ordinata sunt.

INCIPIVNT CAPITVLA.

1. **D**E his qui sine consensu Episcopi Presbyteros in Ecclesiis constituunt vel de Ecclesiis eiciunt.
2. De Ecclesiis inter coheredes divisis.
3. De Ecclesiis destructis.
4. De manso ad Ecclesiam dato.
5. De his qui nonis & decimis dare neglexerunt.
6. De eo qui decimam dare neglexerit Ecclesie cuius esse debet, alterique Ecclesie eam dederit.
7. De decimis à populo dandis.
8. De vestitura triginta annorum, sive de rebus Ecclesie quæ ab eadem Ecclesia per triginta annos possessæ sunt.
9. De his qui restauraciones Ecclesiarum facere negligunt.
10. De his qui agros dominicos excolere negligunt, ut nonas exinde non persolvant.

ITEM ALIA CAPITVLA.

1. **D**E eo qui beneficium desertum fecerit.
2. De malis scabinis ejiciendis.
3. De melioribus & veracioribus eligendis.
4. De scabinis qui propter munera & amicitiam injustè judicant.
5. De legitimis & rationabilibus commutationibus Ecclesiarum Dei.
6. De eo qui probatus fuerit testes in perjurium scienter inducisse.
7. De discordantibus hominibus.
8. Ut nummos bonos nullus respuat.
9. De malis quæ à fiscalibus fiunt.
10. De collectis malis omnimodis prohibendis.
11. Ut pontes publici, qui destructi fuerint, iterum exstruantur.
12. De examine aquæ frigide.
13. De reversione Comitum & pagensium de hostili expeditione, ut ex eo die super quadraginta dies sit bannus ressusus.
14. De audientia Regis. Et ut Comites & Missi dominici maximam curam habeant pauperum.
15. De inferenda à Vicariis vel aliis Missis Comitum exigenda.

CAPITVLA QVÆ PRO LEGE HABENDA SVNT.

1. **D**E honore Ecclesiarum, de homicidiis in Ecclesiis vel in earum atris commissis.
2. De eo qui propter cupiditatem rerum quemcumque propinquorum suorum interfecerit.
3. De cuiuslibet propria uxore dimissa, vel sine culpa interfecta.
4. De eo qui res alienas cuiilibet homini vendiderit.
5. De placitis à liberis hominibus observandis.
6. De liberis hominibus ad testimonium recipiendis.
7. Ut inquiratur de iis qui in exercitalem ire possunt expeditionem, vel qui fidelitatem necdum promiserunt.
8. De fideis coercendis.

INCIPIVNT SVPRASCRIPTA CAPITVLA ET EORVM TEXTVS.

De his qui sine consensu Episcopi Presbyteros in Ecclesiis constituunt vel de Ecclesiis eiciunt.

V. 98.
Add. IV.
25.

I. De his qui sine consensu Episcopi Presbyteros in Ecclesiis suis constituunt, vel de Ecclesiis eiciunt, & ab Episcopo vel à quolibet Misso dominico admoniti obedire noluerint, ut bannum nostrum reuadiare cogantur, & per fidei iussores ad palatium nostrum venire jubeantur. Et tunc nos decernamus utrum nobis placeat ut aut illum bannum perfolvant, aut aliam harniscaram sustineant.

De Ecclesiis inter coheredes diuisis.

V. 59.
Add. IV.
26.

II. De Ecclesiis quae inter coheredes diuisae sunt, considerandum est quatenus si secundum providentiam & admonitionem Episcopi ipsi coheredes eas voluerint tenere, & honorare faciant. Sin autem hoc contraxerint, ut in Episcopi potestate maneat utrum eas ita consistere permittat, aut reliquias exinde auferat. Et ubi ad beneficium nostrum Ecclesiae pertinentes ita inventae diuisae fuerint, ut describantur, & nobis renuntietur.

De Ecclesiis destructis.

V. 275.

III. De Ecclesiis destructis, ut Episcopi & Missi inquisitionem faciant utrum per negligentiam aut impossibilitatem destructae sint. Et ubi negligentia inventa fuerit, episcopali auctoritate emendare cogantur hi qui eas restaurare debuerant. Si verò per impossibilitatem contigit, ut aut plures sint quam necesse sit, aut majoris magnitudinis quam ut ex rebus ad eas pertinentibus restaurari possint, Episcopus modum inueniat qualiter congruè emendari & consistere possint.

De manso ad Ecclesiam dato.

V. 100.
Add. IV.
98. 163.

IV. De uno manso ad Ecclesiam dato, de quo aliqui homines contra statuta

sibi seruitium exigunt, quicumque pro hac causa accusatus fuerit, Comes vel Missi hoc quod inde subtractum est Presbyteris cum sua lege restituere faciant.

De his qui nonas & decimas dare neglexerunt.

V. De his qui nonas & decimas jam per multos annos aut ex parte aut ex toto dare neglexerunt, volumus ut per Missos nostros constringantur ut secundum Capitularem priorem solvant unius anni nonam & decimam cum sua lege, & in super bannum nostrum. Et hoc eis denuntietur, quòd quicumque hanc negligentiam iteraverit, beneficium unde haec nona & decima perfolui debuit amissurum se sciat.

Ita enim continetur in Capitulare bonae memoriae genitoris nostri in libro 1. cap. CLVII. *Ut qui Ecclesiarum beneficia habent, nonam & decimam ex eis Ecclesiae cuius res sunt donent. Et qui tale beneficium habent ut ad medietatem laborent, ut de eorum portione propria Presbytero decimas donent.* Item in Capitulare nostro in libro 11. cap. XXI. de eadem re: *De nonis quidem & decimis, unde & genitor noster & nos frequenter & in diversis placitis admonitionem fecimus, & per Capitularia nostra qualiter haec observentur ordinavimus, volumus atque iubemus ut de omni conlaborato & de vino & de feno fideliter & pleniter ab omnibus nona & decima persolvatur. De natrimine verò pro decima, sicut haecenus consuetudo fuit, ab omnibus observetur. Si quis tamen Episcoporum fuerit qui argentum pro hoc accipere velit, in sua maneat potestate, juxta quod ei & illi qui hoc persolvere debet convenerit.*

De eo qui decimam dare neglexerit Ecclesiae cuius esse debet, alteri quae Ecclesiae eam dederit.

VI. Quicumque decimam abstrahit de Ecclesia ad quam per iustitiam debet dari,

V. 176.
Add. IV.
100. 164.

& eam praesumptiosè vel propter munera aut amicitiam vel aliam quamlibet occasionem ad alteram Ecclesiam dederit, à Comite vel à Misso nostro distringatur ut eisdem decima quantitate cum sua lege restituatur.

De decimis à populo dandis.

V. 101. Add. IV. 101. 167. VII. De decimis quæ dare populus non vult nisi quolibet modo ab eo redimantur, ab Episcopis prohibendum est ne fiat. Et si quis contemptor fuerit inventus, & nec Episcopum nec Comitem audire velit, si noster homo fuerit, ad praesentiam nostram venire compellatur; ceteri verò distringantur ut vel inviti Ecclesie restituant quæ voluntariè dare neglexerunt.

De vestitura triginta annorum, sive de rebus Ecclesie quæ ab eadem Ecclesia per triginta annos possessæ sunt.

Add. IV. 171. VIII. Ut de rebus Ecclesiarum quæ ab eis per triginta annorum spatium sine ulla interpellatione possessæ sunt testimonia non recipiantur, sed eo modo contineantur sicut res ad fîctum dominicum pertinentes contineri solent.

De his qui restauraciones Ecclesiarum facere negligunt.

V. 177. Add. IV. 101. 168. IX. Quicumque de rebus Ecclesiarum, quas in beneficium habent, restauraciones earum facere neglexerint, juxta Capitularem anteriorem, in quo de operibus ac nonis & decimis constitutum est, sic de illis adimpleatur, id est, in libro IV. 40. IV. capitulo XXXVIII. *De opere & resti-*

ratione Ecclesiarum, considerandum est ut de frugibus terre & animalium nutrimento per solvantur. De opere verò & restauracione Ecclesiarum Comes & Episcopus sive Abbas unà cum Misso nostro, quem ipsi sibi ad hoc elegerint, considerationem faciant ut unusquisque eorum tantum inde accipiat ad operandum & restaurandum quantum ipse de rebus Ecclesiarum habere cognoscitur. Similiter & Vassi nostri aut in commune tantum operis accipiant quantum rerum ecclesiasticarum habent, vel unusquisque per se juxta quantitatem quam ipse tenet. Aut si inter eos convenerit ut pro opere faciundo argentum donent, juxta estimationem operis in argento persolvant, cum quo pretio restor Ecclesie ad predictam restauracionem operarios conducere & materiam emere possit. Et qui nonas & decimas dare neglexerit, primùm quidem illas cum lege sua restituat, insuper & hannum nostrum solvat; ut ita castigatus caveat ne saepius iterando beneficium amittat.

De his qui agros dominicos excolere negligunt ut nonas exinde non persolvant.

X. De illo qui agros dominicos propterea neglexit excolere ut nonas & decimas exinde non persolvat, & alienas terras ad excolendum propter hoc accipit, volumus ut de tribus annis ipsam nonam & decimam cum sua lege persolvat. Et si quis contemptor aut Comitis aut Missorum nostrorum propter hoc extiterit, per fidejussores ad palatium venire compellatur.

V. 178. Add. IV. 101. 169.

ITEM ALIA CAPITVLA.

De eo qui beneficium desertum fecerit.

I. DE beneficiis destructis hoc observetur quod in Capitulare priori continetur, id est, in libro IV. capitulo XXXVI. *Quicumque beneficium suum occasione proprii desertum habuerit, & intra annum, postquam ei à Comite vel à Misso nostro notum factum fuerit, illud emendatum non habuerit, ipsam beneficium amittat.*

De malis scabinis ejiciendis.

Add. IV. 101. II. Ut Missi nostri ubicunque malos Scabineos inveniunt, eiciant, & totius populi consensu in loco eorum bonos eligant. Et cum electi fuerint, jurare faciant ut scienter injustè judicare non debeant.

De melioribus & veracioribus eligendis.

Rec. 106. III. Ut in omni comitatu hi qui meliores & veraciores inveniri possunt eli-

gantur à Missis nostris ad inquisitiones faciendas & rei veritatem dicendam, & ut adjuutores Comitum sint ad justitias faciendas.

De scabinis qui propter munera & amicitiam injustè judicant.

IV. Volumus ut quicumque de Scabinis deprehensus fuerit propter munera aut propter amicitiam injustè judicasse, ut per fidejussores missus ad praesentiam nostram veniat. De cetero omnibus Scabinis denuntietur ne quis deinceps etiam justum judicium vendere praesumat.

De legitimis & rationabilibus commutationibus Ecclesiarum Dei.

V. Vbicunque commutationes tam tempore nostro quamque genitoris nostri legitimæ & rationabiles atque utiles Ecclesie Dei factæ sunt permaneant. Vbi-

V. 110. Add. IV. 108.

canque verò inutiles & incommoda atque inrationabiles factæ sunt, dissolvantur, & recipiat unusquisque quod dedit. Vbi verò mortua manus interjacet, aut alia quælibet causa quæ rationalis esse videatur, inventa fuerit, diligenter describatur, & ad nostram notitiam perferatur.

De eo qui probatus fuerit testes in perjurium scienter induxisse.

Add. IV.
109.

VI. Quicumque comprobatus fuerit de eo quod scienter testes in perjurium induxisset, sub fideiussione ad palatium nostrum venire compellatur, ut ibi cum fidelibus nostris consideremus quid de tali homine faciendum sit.

De discordantibus hominibus.

VII. De his qui discordis & contentionibus studere solent, & in pace vivere nolunt, & inde convicti fuerint, similiter volumus ut sub fideiussoribus ad nostrum placitum veniant, ut ibi cum fidelibus nostris consideremus quid de talibus faciendum sit.

Vt nummos bonos nullus respuat.

Add. IV.
110.

VIII. De bonis denariis quos populus recipere non vult volumus ut hoc observetur & teneatur quod in priori Capitulari nostro constitutum est, id est, in libro IV. capitulo XXX. *Quicumque liber homo vel in emptione vel in debiti solutione denarium merum & bene pensantem recipere nolaerit, bannum nostrum, id est, sexaginta solidos componat. Si verò servi ecclesiastici aut fiscalini nostri aut Comitum aut vassalorum nostrorum hoc facere presumpserint, sexaginta ictibus vapulent. Et si actores nostri aut aliorum vel advocati eos Missis nostris vel Comitibus iusti presentare nolaerint, prædictum bannum, id est, sexaginta solidos componant.* Et ad hanc constitutionem nostram adimplendam Episcopi & Abbates, sive reliqui qui beneficia nostra habent, adjuvent Comites in suis hominibus distringendis. Et si Comites hanc nostram constitutionem neglexerint, hoc per Missos nostros ad nostram notitiam perferatur.

De malis quæ à fiscalinis fiunt.

IX. De homicidiis vel aliis injustitiis quæ à fiscalinis nostris fiunt, quia impune se ea committere posse existimant, nos actoribus nostris præcipiendum esse decernimus ne ultra impune fiant, ita ut ubicunque facta fuerint, solvere cum disciplina præcipiamus.

De collectis malis omnimodis prohibendis.

X. Collectæ ad maleficiendum fieri omnimodis prohibeantur. Et ubicunque huiusmodi præsumptiones factæ fuerint, digna emendatione corrigantur. Et si per negligentiam Comitis vel factæ sunt vel inemendatæ remanserunt, hoc ad nostram notitiam perferatur. Auctor verò facti, si fuerit Præpositus, vel Advocatus, sive Centenarius, vel qualibet alia dignitate prædita libera persona, post legalem emendationem in loco factam sub fideiussoribus ad nostram præsentiam veniat. Multitudo verò, sive de servis sive de liberis sit, legitima emendatione mulctetur.

Vt pontes publici, qui destructi fuerint, iterum exstruantur.

XI. De pontibus publicis destructis placuit nobis ut hi qui iussionem nostram in reparandis pontibus contempserunt, volumus ac iubemus ut omnes homines nostri in nostram veniant præsentiam rationes reddere cur nostram iussionem ausi sunt contemnere. Comites autem reddant rationem de eorum pagensibus, cur eos aut non constrinxerint ut hoc facerent, aut nobis nuntiare neglexerunt. Similiter & de injustis teloneis, ubicunque accipiuntur, sciant se exinde nobis rationem reddituros.

De examine aque frigide.

XII. Ut examen aque frigide, quod hæcenus faciebant, à Missis nostris omnibus interdicator ne ulterius fiat.

De reversione Comitis & pagensium de hostili expeditione, ut ex eo die super quadraginta dies sit bannus reversus.

XIII. Postquam Comes & pagenses de qualibet expeditione hostili reversi fuerint, ex eo die super quadraginta noctes sit bannus reversus, quod in lingua Theodisca scattlegi, id est, armorum depositio, vocatur.

De audientia Regis. Et ut Comites & Missi dominici maximam curam habeant pauperum.

XIV. Hoc Missi nostri notum faciant Comitibus & populo, quod nos in omni hebdomada unum diem ad causas audiendas & iudicandas sedere volumus. Comites autem & Missi nostri magnum studium habeant ne fortè propter eorum negligentiam pauperes crucientur, & nos tædium propter eorum clamores patiamur, si nostram gratiam habere velint. Populo autem dicatur ut caveat de aliis causis se ad nos reclamare nisi de quibus aut Missi

nostri aut Comites eis iustitias facere noluerint.

De inferenda à Vicariis vel aliis Missis Comitum exigenda.

Ibid. 116. XV. Quicumque Vicarij vel alij ministri Comitum tributum quod inferenda vocatur, majoris pretij à populo exigere

præsumperit quàm à Missis bonæ memoriæ genitoris nostri constitutum fuit, hoc est, duos solidos pro una vacca, hoc quod injustè superposuit atque abstulit sibi que retinuit, his quibus hoc tulit cum sua lege restituat, & insuper fredum nostrum componat, & ministerium nostrum amittat.

HÆC SVNT CAPITVLA QVÆ PRO LEGE
HABENDA SVNT.

De honore Ecclesiarum, de homicidijs in Ecclesijs vel in earum atrijs commissis.

I. **D**E homicidijs in Ecclesijs vel in atrijs earum commissis hoc observetur & teneatur quod in Capitulare priori constitutum est, id est, in libro IV. capitulo XIII. Si quis ex levi causa aut sine causa hominem in Ecclesia interfecerit, de vita componat. Si verò foris rixati fuerint, & unus alterum in Ecclesiam fugerit, & ibi se defendendo eum interfecerit, & si hujus facti testes non habuerit, cum duodecim conjuratoribus legitimis per sacramentum affirmet se defendendo eum interfecisse. Et si ipse auctor commotæ inter eos rixæ exstiterit, leudem interfecit & insuper bannum nostrum solvere cogatur, & publicam agat penitentiam. Si autem non ille qui alterum interfecit, sed is qui interfecit est, eandem rixam commovit, absque compositione jaceat; & is qui eum interfecit, secundum judicium canonicam publicam agat penitentiam. Si cujuslibet proprius servus hoc commiserit, judicio aquæ ferventis examinetur utrum hoc sponte an se defendendo fecisset. Et si manus ejus exusta fuerit, interficiatur. Si autem non fuerit, publica penitentia mulctetur. Nisi forte & ipse auctor commotæ inter eos rixæ fuerit inventus, tunc dominus ejus, juxta quod vridrigildus illius est, ad Ecclesiam persolvat, aut eum, si voluerit, eidem Ecclesie tradat. De ecclesiastico & fiscalino & beneficiario servo volumus ut pro una vice vridrigildus ejus pro eo componatur, altera vice ipse servus ad supplicium tradatur. Hereditas tamen liberi hominis, qui propter tale facinus ad mortem fuerit judicatus, ad legitimos heredes illius perveniat. Si in atrio Ecclesie, cujus porta reliquis sanctorum consecrata est, hujusmodi homicidium perpetratum fuerit, simili modo emendetur & componatur. Si verò porta Ecclesie non est consecrata, eo modo componatur quod in atrio committitur sicut componi debet quod in immunitate violata committitur.

De eo qui propter cupiditatem rerum quæcumque propinquorum suorum interfecerit.

II. Quicumque propter cupiditatem rerum patrem, aut matrem, aut fratrem, aut sororem, vel nepotem, vel alium propinquum suum interfecerit, hereditas ejus interfecit ad alios suos legitimos heredes perveniat, interfectoris verò hereditas in hunc redigatur. Ipse verò ordinante Episcopo publicæ penitentia subdatur. *Ibid.* 117.

De cujuslibet propria uxore dimissa, vel sine culpa interfecit.

III. Quicumque propria uxore derelicta, vel sine causa interfecit, aliam duxerit uxorem, armis depositis publicam agat penitentiam. Et si contumax fuerit, comprehendatur à Comite, & ferro vinciatur, & in custodia mittatur, donec res ad nostram notitiam deducatur. *V. 100. Add. IV. 118. 161.*

De eo qui res alienas cuilibet homini vendiderit.

IV. Quicumque res alienas cuilibet homini vendiderit, & ipse homo easdem res alicui alteri dederit sive vendiderit, & ipse qui tunc easdem res comparatas habet, per malum ingenium proprio filio aut alteri cuilibet necdum legitimos annos habenti justitiæ tollendæ causa tradiderit, volumus atque firmiter præcipimus ut si pater ejusdem parvuli vixerit, ipse intret in causam rationem reddendi pro filio suo. Si autem pater ipse mortuus est, tunc legitimus ejus propinquus, qui justè ei tutor ac defensor esse videtur, pro ipso rationem reddere compellatur. Similiter de alijs omnibus justitijs ad eum pertinentibus, excepta sua legitima hereditate quæ ei per successionem parentum suorum legitime venire debuit. Quod si quis hanc nostram iussionem contempserit vel neglexerit, sicut de ceteris contemptoribus, ita de eo agatur. Is verò qui easdem res primus invasit, & injustè vendidit, necnon & emptores, excepta sola persona parvuli, hoc quod fraudulenter admiserunt infra patriam emendare cogantur, &

postea, sicut contemptores iussionis nostræ, sub fidei iuramentis ad nostram præsentiam venire compellantur.

De placitis à liberis hominibus observandis.

V. De Vicariis & Centenariis qui magis propter cupiditatem quam propter iustitiam faciendam sepiissime placita tenent, & exinde populum nimis affligunt, ita teneatur, sicut in Capitulare Domini Karoli Imperatoris continetur in libro III. capitulo XL. *Ut nullus ad placitum maneat nisi qui causam suam querit, aut si alter ei querere debet; exceptis scabineis septem, qui ad omnia placita esse debent.* Item de eadem re in Capitulare nostro in libro IV. capitulo LV. *De placitis siquidem que liberi homines observare debent constitutio genitoris nostri penitus observanda atque tenenda est; ut videlicet in anno tria solummodo generalia placita observent, & nullus eos amplius placita observare compellat; nisi forte quilibet aut accusatus fuerit, aut alium accusaverit, aut ad testimonium perhibendam vocatus fuerit. Ad cetera verò que Centenarii tenent non alius venire jubeatur nisi qui aut litigat aut iudicat aut testificatur.* Et quicumque hujus constitutionis transgressor à Missis nostris inventus fuerit, bannum nostrum perfolvat.

De liberis hominibus ad testimonium recipiendis.

V. 301. VI. De liberis hominibus qui proprium non habent, sed in terra dominica resident, ut propter res alterius ad testimonium non recipiantur. Conjuratores tamen aliorum liberorum hominum ideo esse possunt quia liberi sunt. Illi verò qui

& proprium habent, & tamen in terra dominica resident, propter hoc non abiciantur quia in terra dominica resident, sed propter hoc ad testimonium recipiantur quia proprium habent.

Ut inquiratur de iis qui in exercitalem ire possunt expeditionem, vel qui fidelitatem necdum promiserunt.

VII. Volumus atque jubemus ut Missi nostri diligenter inquirant quanti liberi homines in singulis comitatibus maneant. Hinc verò ea diligentia & hæc ratio examinatur per singulas centenas, ut veraciter sciant illos atque describant qui in exercitalem ire possunt expeditionem, ac deinde videlicet secundus ordo de his qui per se ire non possunt, ut duo tertio adiutorium præparent. Et qui necdum fidelitatem nobis promiserunt, cum sacramento nobis fidelitatem promittere faciant.

De fideis coërcendis.

VIII. De fideis coërcendis hoc observetur & teneatur quod in Capitulare nostro in libro IV. capitulo XXV. continetur. *Si quis aliqua necessitate cogente homicidium commiserit, Comes in cuius ministerio res perpetrata est, & compositionem solvere & fideam per sacramentum pacificare faciat. Quod si una pars ei ad hoc consentire noluerit, id est, aut ille qui homicidium commiserit, aut is qui compositionem recipere debet, faciat illum qui ei contumax fuerit ad presentiam nostram venire, ut eum ad tempus quod nobis placuerit in exilio mutemus, donec ibi castigetur, ut Comiti suo inobediens esse ulterius non audeat, & majus damnum inde non adcreseat.*

HÆC SVNT CAPITVLA QVÆ AD PLVRIMORVM
NOTITIAM AD GENERALIA PLACITA SVNT RESERVATA.

I. De Sacerdotibus à laicis vincis & flagellatis.

II. De homine qui ad servitium quaesitus & ereptus est ab uno herede, iterum ceteri heredes eum interpellare & adquirere conantur.

III. De Comitibus & Vicariis eorum, qui in aliquibus locis tantum accipiunt de conjectu populi ad maiorem legationem quantum ad majorem.

ITEM ALIA CAPITVLA.

I. Volumus ut talem conjectum Missi nostri accipiant, quando per missaticum suum perrexerint, hoc est, ut unusquisque accipiat panes quadraginta, friskingas duas, porcellum aut agnum unum, pullos quatuor, ova viginti, de vino sextarios novem, de cervisa modios duos, de annona modios duos. Et quando propè

sunt de illorum domibus, nullum accipiant conjectum.

II. Volumus etiam ut octabas Pasche incipiant suam agere legationem. Episcopi verò suum habere debent conventum octabas Pentecosten.

III. Volumus atque jubemus ut Missi nostri diligenter inquirant quanti liberi homines

homines in singulis comitatibus maneant qui possint expeditionem exercitalem facere, nobisque per brevem eorum summam deferant. Et qui nondum fidelitatem promiserunt, cum sacramento nobis fidelitatem promittere faciant.

IV. Volumus ut Missi nostri per totam legationem suam primò omnium inquirent qui sint de liberis hominibus qui fidelitatem nobis nondum promissam habent, & faciant illos eam promittere, sicut consuetudo semper fuit, & postea incipiant legationem suam per cetera capitula peragere.

V. Volumus ut omnes res ecclesiasticæ eo modo contineantur sicut res ad fiscum nostrum pertinentes contineri solent, usque dum nos ad generale placitum nostrum cum fidelibus nostris invenerimus

& constituerimus qualiter in futurum de his fieri debeat.

VI. Volumus un omnis inquisitio, quæ de rebus ad jus fisci nostri pertinentibus facienda est, non per testes qui producti fuerint, sed per illos qui in eo comitatu meliores & veraciores esse cognoscuntur, per illorum testimonium inquisitio fiat, & juxta quod illi testificati fuerint, vel contineantur, vel reddantur.

VII. Item volumus ut de rebus quas Matfredus per diversa loca & per diversos homines adquisivit, ipsi qui easdem res ei dederunt interrogentur si aliquis eorum eas repetere velit. Et quicumque hoc se velle pronuntiaverit, ad generale placitum nostrum venire jubeatur, ut inde cum eodem Matfredo rationem habere possit.

Sequentia tria capitula, quæ sumpta sunt ex libro legum Burgundicarum & ex Codice Theodosiano, descripta reperiuntur in codicibus Palatino & sancti Vincentij Metensis statim post superiora Ludovici Pij capitula. Regino verò Abbas Prumiensis ea refert ex Capitularibus ejusdem Ludovici. Ob eam causam nos illa hec omnia nolumus, tum etiam quia multa illic diversa sunt à vulgatis editionibus illarum legum.

De inscriptione temporum.

Lex Burgundion. tit. 79.

I. Licet jam pridem à nobis fuerit ordinatum ut si quis in populo nostro barbaræ nationis persona aut in re sua consisteret aut alium invitasset, aut si terram ad habitandum voluntarius deputasset, eamque per annos quindecim sine tertis habuisset, in voluntate ipsius permaneret, neque exinde quicquam sibi ille qui dederat sciret esse reddendum, tamen ut absque ulla permutatione omni tempore generaliter memorata conditio debeat custodiri, præsentis placuit lege constitui.

Item de inscriptione temporum.

Regino lib. 1. c. 20. 21.

II. Si quis verò terram ab altero sibi traditam violenter dixerit & convicerit fuisse sublatam prius quàm triginta annorum terminus compleatur, & rem constituerit occupatam, & requirere poterit, & repetentis partibus reformare. Ceterum si impletis triginta annis terra, à quocunque etiam pervasa fuisse dicatur, non fuerit restituta, nihil sibi reddendum esse cognoscat. Quapropter omnes Comites, quoties de privatis causis contentio fuerit generata, secundum ordinem legis istius judicare curabunt. Et quia omnia ad quie-

tem omnium pertinentia ex lege conveniri provideri, quas omnino causas de quibuscunque rebus quæ intra triginta annos non fuerint diffinitæ, nullo eas postmodum licebit ordine commoveri: quia satis unicuique ad requirendum & recipiendum quod ei debitum fuerit superscriptis annorum numerus constat posse sufficere.

De inquilinis & colonis.

III. Si quis colonum alienum in re sua triginta annos habuerit, ac si suum vendiderit. Qui si infra triginta annos inventus fuerit, à domino cum filiis sibi debitis & omni peculio revocetur. Si verò mortuus fuerit, peculium ejus dominus revocet. Colona verò si viginti annis in alieno dominio permanserit, à priore domino non requiratur. Colono duæ partes agnationis sequantur, colonæ verò tertia pars sequatur. Nam si agnatio infra viginti annos edita fuerit, quando adhuc colona domino competebat, repetentibus non negetur, quia in novellis legibus est constitutum. Sanè ne separatio conjugij fiat, præcipimus ut à domino coloni vicariæ mulieri cum agnatione partis tertiæ non negetur.

Interpretatio leg. un. Cod. Theod. de inquilinis & colonis. Regino lib. 1. c. 22.

